

Laia Vidal

comunicacio@lecturafacil.net
Associació Lectura Fàcil

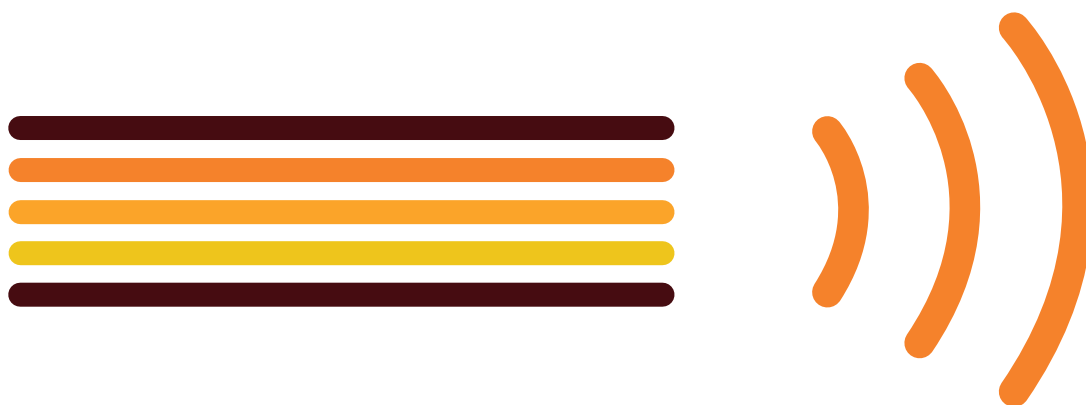
Elisabet Serra

lecturafacil@cobdc.org
Associació Lectura Fàcil

LECTURA FÀCIL A CATALUNYA, DEU ANYS FENT NOUS LECTORS (2003-2013)

LECTURA FÁCIL EN CATALUÑA, DIEZ AÑOS HACIENDO NUEVOS LECTORES (2003-2013)

THE EASY-TO-READ ASSOCIATION IN CATALONIA: TEN YEARS HELPING PEOPLE BECOME READERS (2003-2013)

RESUM | RESUMEN | ABSTRACT

Deu anys després de la seva creació, l'Associació Lectura Fàcil (ALF) segueix treballant per apropar la lectura a les persones amb dificultats lectores. Durant els anys 2012 i 2013 l'entitat ha reforçat i consolidat cada una de les seves àrees d'actuació: impuls a l'edició de textos de lectura fàcil (LF), accessibilitat informativa, foment de la lectura, formació, difusió del projecte de LF i col·laboració amb entitats. Oferim una mirada retrospectiva al bienni 2012-2013, en què l'ALF ha celebrat el desè aniversari.

Diez años después de su creación, la Asociación Lectura Fácil (ALF) sigue trabajando para acercar la lectura a las personas con dificultades lectoras. Durante los años 2012 y 2013 la entidad ha reforzado y consolidado cada una de sus áreas de actuación: impulso a la edición de textos de lectura fácil (LF), accesibilidad informativa, fomento de la lectura, formación, difusión del proyecto de LF y colaboración con entidades. Ofrecemos una mirada retrospectiva en el bienio 2012-2013, en el que el ALF ha celebrado su décimo aniversario.

Ten years after its institution, the Easy-to-Read Association (ALF) is still working to help people with reading difficulties become more accomplished readers. This article reviews the Association's activities during the years 2012 and 2013, when ALF consolidated its work in promoting the publication of easy-to-read texts, facilitating access to information on ETR initiatives and helping people acquire the habit of reading. During this period it also continued to offer training, disseminated its own activities and participated in the work of other institutions.

PARAULES CLAU:

Lectura Fàcil, Associació Lectura Fàcil, Persones amb dificultats lectores, Accessibilitat informativa

PALABRAS CLAVE:

Lectura Fácil, Asociación Lectura Fácil, Personas con dificultades lectoras, Accesibilidad informativa

KEYWORDS:

Easy-to-read, Easy-To-Read Association, People with reading difficulties, Accessibility to information

REBUT

05/09/2014

ACEPTAT

17/10/2014

1 INTRODUCCIÓ

L'Associació Lectura Fàcil (ALF) ha complert deu anys. Aquesta entitat va néixer amb el repte d'atendre una problemàtica social: més del 30 % de la població té dificultats lectores. Integren aquest grup un ampli ventall de realitats: persones nouvingudes, alumnes amb trastorns de l'aprenentatge o una escolarització deficient, neolectors adults, persones amb discapacitat intel·lectual o gent gran amb problemes cognitius.

L'experiència d'aquests deu anys ens ha demostrat la necessitat de materials de LF i la seva eficàcia a l'hora de despertar, recuperar o mantenir la capacitat lectora en persones que habitualment no llegeixen. Les dades així ho certifiquen: vuit editorials publiquen regularment llibres de LF, el catàleg està format per cent cinquanta títols —som, després de Suècia, el país amb més llibres editats en aquest format— i cent vuitanta clubs de lectura utilitzen aquests materials.

Un altre fet destacat és l'expansió del projecte de LF. Fruit de les accions de difusió i formació que l'ALF ha dut a terme fora de Catalunya han sorgit iniciatives de promoció i suport a la LF al Salvador, Xile, el País Basc, Castella i Lleó o Madrid, les quals s'han consolidat en els dos últims anys.

2 PUBLICACIONS: IMPULS A L'EDICIÓ DE TEXTOS DE LF

En la tasca d'impuls a l'edició de textos de LF, l'Associació garanteix un catàleg únic amb el segell comú de LF i promou una xarxa de llibreries de referència.

El catàleg de llibres editats en format de LF ha arribat a final de 2013 als cent quaranta-vuit títols (vuitanta-vuit en català i seixanta en castellà). Durant els anys 2012-2013, l'Associació Lectura Fàcil ha coordinat l'adaptació a LF i ha atorgat el logotip de LF als títols següents:

Editorial La Mar de Fàcil

- *El lladre de Tortosa i altres llegendes*, de Francesca Fradera
- *Set dies al llac*, de Núria Martí
- *Trampa de fuego*, de Núria Martí

- *Com gestionar els teus diners*, diversos autors (català i castellà)
- *De Chamartín a Collbató. La Guerra Civil vivida por un niño (1936-1939)*, de M. Àngels Sellés (castellà, en català ja el tenia)

Castellnou Edicions

- *Mar i cel*, d'Àngel Guimerà. Versió de Mercè Ubach
- *Frankenstein o el modern Prometeu*, de Mary Shelley Versió de David Montserrat (català i castellà)
- *La gitanyilla*, de Miguel de Cervantes. Versió de Jesús Ballaz

Publicacions de l'Abadia de Montserrat

- *La germana dels set corbs*, versió de M. Carme Bernal i Carme Rubio
- *La filla del carboner*, versió de M. Carme Bernal i Carme Rubio
- *Tant de gust... Senyor Salvat-Papasseit*, de M. Carme Bernal i Carme Rubio

Llibre obert

- *Quatre bones raons per no ser cruspit*, conte escrit i il·lustrat pels habitants d'un poble de Palestina

Everest

L'editorial Everest inicia una nova col·lecció de llibres de LF amb el títol «Fácil de leer», sobre personatges de la història i grans descobriments.

- *Pasión por la ópera. El Romanticismo y la música de Giuseppe Verdi*
- *Aventura en el hielo. La difícil lucha por llegar al Polo Sur*
- *Un grito en la noche. El nacimiento de la leyenda de Drácula*
- *Tocando el cielo. Más allá de la cancha de baloncesto*
- *La magia del cine. Los inventos de los hermanos Lumière*
- *Los oscuros rincones de Londres. La vida de novela de Dickens*
- *Cuestión de tacto. Las combinaciones de puntos de Louis Braille*
- *Mucho más que un beso. La sensualidad en la pintura de Gustav Klim*

La Galera

L'editorial inicia la col·lecció «Ticket» d'adaptacions de les obres més representatives del seu pla lector.

- *L'anticlub*, d'Àngel Burgas
- *Radiografia de noia amb tatuatge*, de Jordi Sierra i Fabra
- *Nick*, d'Inma Chacón

Podeu consultar el catàleg complet al web de l'Associació i llegir les primeres pàgines dels llibres.

Altres formats

L'ALF entén les noves tecnologies com unes aliades per al foment de la lectura, ja que poden oferir una accessibilitat exhaustiva per a persones amb necessitats específiques. L'evolució natural ens porta a adaptar els continguts als nous formats: audiollibres, llibres electrònics i aplicacions.

El primer llibre enregistrat en format àudio, gràcies a la col·laboració de diverses entitats, ha estat *El fantasma de Canterville*, d'Oscar Wilde, i es pot escoltar de forma gratuïta al web de l'ALF.

L'Associació també ha participat en la revisió dels textos de les aplicacions inclusives creades per l'editorial digital BubbleBooks, dissenyades especialment per a nens amb dificultats d'aprenentatge.

A més a més, part del catàleg dels llibres de LF està disponible en format digital.

Recursos per treballar a l'aula

A la secció *Compartim materials* > *Recursos per l'aula* del web hi ha disponibles activitats i guies didàctiques associades als llibres de LF per treballar a l'aula. Aquests recursos els han elaborat professionals del món educatiu i les editorials, i estan a disposició de les persones interessades a mode d'exemples per crear nous materials i per impulsar activitats relacionades amb el foment de la lectura.

Ruta literària

El 2013 es va crear la ruta literària basada en el llibre *De Chamartín a Collbató. La Guerra Civil viscuda per un nen*, de M. Àngels Sellés. L'ALF proposa una passejada pels indrets de Collbató on transcorre part de la història del llibre, de la mà de l'autora. La ruta s'organitza cada tercer divendres, dissabte i diumenge de mes, a les onze del matí. L'activitat s'adreça a clubs de lectura, escoles, escoles d'adults... Els clubs de lectura de Parets del Vallès i d'Esparreguera van ser els primers a fer la ruta.

3 ACCESSIBILITAT INFORMATIVA: LA INFORMACIÓ A L'ABAST DE LA CIUTADANIA

Responent a l'interès de les organitzacions públiques i privades de fer els seus textos més entenedors per a la ciutadania, des de l'ALF continuem reforçant la línia d'assessorament i adaptació de materials informatius i normatius per a administracions, empreses i entitats. És el que anomenem *llenguatge planer*, una manera de redactar i presentar la informació clara i directa, per tal de millorar-ne l'eficàcia comunicativa.

Algunes de les entitats i administracions a què ha assessorat l'ALF per elaborar textos avalats amb el segell de LF han estat:

Ajuntament de Barcelona. Regidoria de Drets Civils

- *Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat*
- *Carta europea dels drets dels infants hospitalitzats*
- Tríptics del programa Temps per Tu
- *Pla municipal per al col·lectiu lesbià, gai, transsexual i bisexual*
- *Pla per a la inclusió social de Barcelona*
- Informes de salut de Barcelona

Ajuntament de Sant Boi. Departament de Participació Ciutadana

- *Codi ètic*

Gobierno del Salvador

- *Ley de acceso a la información pública*

Junta de Castilla y León

- *Ley de servicios sociales*, en col·laboració amb Lectura Fácil Castilla y León

Previdin

- Es tracta d'un projecte de la Federación de Asociaciones de Vecinos de La Rioja per prevenir la violència a persones amb discapacitat intel·lectual

Ajuntament de Manlleu

- Cartera de serveis socials

4 FOMENT DE LA LECTURA: LA COL·LABORACIÓ DE LES BIBLIOTEQUES

Despertar o recuperar el gust per la lectura requereix moltes complicitats: la família, el centre educatiu, la biblioteca, un entorn social estimulant... En aquest sentit hem constatat que la lectura en grup és altament recomanable per a persones amb dificultats lectores perquè estimula les habilitats comunicatives, genera autoconfiança per expressar opinions personals, educa en el diàleg i el respecte a les opinions dels altres...

L'ALF impulsa la creació de clubs de LF amb la col·laboració de les biblioteques públiques, el Consorci per a la Normalització Lingüística (CPNL), centres educatius i entitats del tercer sector. Les biblioteques gestionen el préstec d'exemplars múltiples de llibres de LF a les entitats que volen organitzar clubs de LF.

A final del 2013 hi havia més de cent vuitanta clubs de LF a tot l'Estat espanyol (a final de 2012 n'eren cent vint-i-vuit), cent quaranta dels quals a Catalunya. Traduït en persones beneficiàries, significa que el 2013 més de mil vuit-centes persones van poder accedir i gaudir de la lectura amb el suport dels llibres de LF.

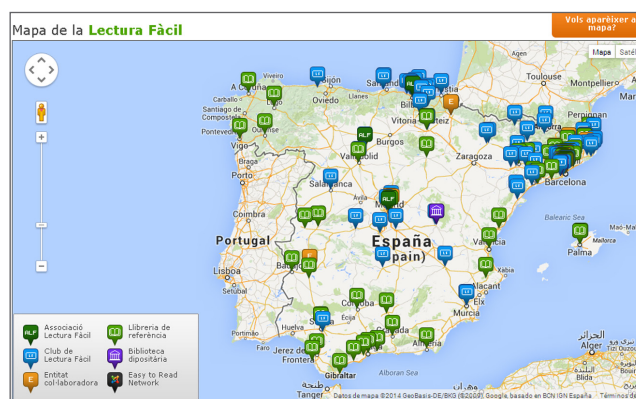
Per la seva especificitat, destaquem els dos clubs de LF organitzats a la Masia del FC Barcelona, un per als

residents de catorze a quinze anys i un altre per als de setze a disset anys, a les sessions de lectura dels quals, dinamitzades per Montse Flores, els joves assisteixen un cop a la setmana.

L'expansió del projecte de LF fora de Catalunya ha suposat que també augmentin els clubs a l'Estat espanyol, que han passat de dos el 2011 a una trentena el 2013. Una bona part és al País Basc, fruit de la creació el 2012 de Lectura Fácil Euskadi.

Tots els clubs de LF estan identificats al Mapa de la Lectura Fácil, una aplicació que permet localitzar-los i classificar-los per localitat i tipologia: discapacitat intel·lectual, aprenentatge de català o castellà, salut mental, trastorns de l'aprenentatge, gent gran, reclusos...

Al Mapa de la LF també s'hi poden localitzar les llibreries amigues, les biblioteques dipositàries i les entitats relacionades amb el projecte de LF.

5 FORMACIÓ

Una de les línies de treball que s'ha consolidat en els darrers anys és la formació. Amb l'objectiu de donar a conèixer els materials de LF, proporcionar les competències bàsiques per adaptar o elaborar materials de LF i oferir pautes per dinamitzar clubs de LF, l'ALF ofereix formació sobre:

Com crear i dinamitzar un club de LF

Destinat a biblioteques, entitats i centres escolars que organitzen o estan interessats a organitzar clubs de lectura i altres activitats de dinamització lectora amb llibres de LF. Taller pràctic, on es donen pautes i recursos per crear, conduir i dinamitzar clubs de LF.

Tècniques de redacció en lectura fàcil

Curs adreçat a persones que en el seu entorn de treball han de redactar textos informatius, administratius, divulgatius o narratius. Es donen a conèixer els conceptes de *lectura fàcil* i *llenguatge planer* i es proporcionen les competències bàsiques per elaborar i adaptar textos clars i entenedors. El curs s'ofereix en diverses modalitats: presencial, en línia i semipresencial.

La lectura fàcil per a alumnes amb dificultats lectores

Curs dirigit a mestres, docents, pedagogs... que volen utilitzar la lectura com a eina per facilitar el procés d'aprenentatge en alumnes que, per diferents motius, tenen dificultats lectores (necessitats educatives especials, trastorns d'aprenentatge —dislèxia, TDAH— i alumnes nouvinguts que aprenen l'idioma d'acollida).

Algunes administracions i entitats a les quals l'ALF ha ofert formació durant el període 2012-2013 han estat:

- Ajuntament de Barcelona
- Diputació de Barcelona
- Diputació de Girona
- Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura
- Andi Sabadell
- DINCAT
- Voluntaris de «la Caixa»
- Mercat de Lletres d'Igualada
- Down España

6 DIFUSIÓ DEL PROJECTE DE LF

Jornades

En la seva tasca de difusió del projecte i dels llibres de LF, l'ALF organitza jornades, participa en presentacions, promou la seva presència a les xarxes socials i organitza els premis de bones pràctiques i de novel·la curta de LF.

En els darrers anys ha organitzat jornades professionals sobre qüestions d'actualitat relacionades amb el foment de la lectura.

El 2012 va ser la jornada «Les eines digitals per la lectura: solució o problema?», on es va debatre sobre el paper de

les noves tecnologies en el foment de la lectura, i si les eines digitals són una solució o un problema per incentivar, mantenir o recuperar el gust per la lectura en persones amb dificultats lectores. La jornada, organitzada per l'ALF i la Facultat de Biblioteconomia i Documentació de la UB, va reunir uns setanta professionals del sector del llibre.

El 2013 va organitzar la jornada «Lectura fàcil, una eina per fomentar l'hàbit lector» amb un programa doble: un taller sobre com crear i dinamitzar clubs de lectura fàcil i un intercanvi d'experiències on diverses entitats van exposar els seus projectes d'elaboració i ús de materials de lectura fàcil i de creació de clubs. Hi van destacar les aportacions fetes des del Salvador i Xile. La jornada va rebre el suport de l'Institut Català de les Empreses Culturals i el Ministerio de Educación Cultura y Deporte.

Al [web de l'ALF](#) es poden consultar les ponències i els vídeos presentats a les jornades.

D'altra banda, l'ALF també va participar en una vintena de jornades, organitzades per entitats d'atenció a persones amb dificultats lectores i de promoció de la lectura.

Exposició

L'Associació ha celebrat els deu anys d'història amb l'exposició «10 anys fent nous lectors», que mostra un recorregut des dels inicis del projecte fins a l'actualitat, passant per cada una de les àrees en les quals treballa l'entitat.

A partir de sis pòsters l'exposició explica:

- El paper de l'ALF com a centre de referència de la lectura fàcil.
- Les característiques dels llibres de LF.
- Els diferents tipus de lectors a qui s'adrecen els llibres de LF.
- El foment de la lectura i la col·laboració de les biblioteques.

L'exposició es va inaugurar a la Facultat de Biblioteconomia de la UB, coincidint amb la jornada «Les eines digitals per la lectura: solució o problema?». El Col·legi de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya també la va acollir. Al llarg del 2013 va itinerar per diferents biblioteques públiques gràcies a la col·laboració del Departament de Cultura de la Generalitat, el Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona i el Consorci de Biblioteques de Barcelona.

Premis

Cada any l'ALF convoca el premi de bones pràctiques per donar a conèixer iniciatives de l'àmbit educatiu, bibliotecari, tercer sector... que utilitzen els llibres de lectura fàcil per promoure la lectura, la inclusió social i la democràcia informativa, valors amb els quals s'identifica el projecte de LF.

Es valoren aquelles iniciatives i entitats que s'han mostrat actives en el foment de la lectura i la dinamització lectora, i es premien amb un lot de llibres de LF.

Premi de bones pràctiques de LF 2012:

- Biblioteca de Viladecans

Accèssits:

- CNL Cornellà de Llobregat
- Habitatges amb serveis per a la gent gran «Joan Torras»
- Biblioteca Antón de la Braña (Cantàbria)

Premi de bones pràctiques de LF 2013:

- Lectura Fàcil Euskadi-Irakurketa Erraza

Accèssits:

- Biblioteca de la Roca del Vallès
- Institut Duc de Montblanc de Rubí
- Taller escola Sant Camil i Biblioteca Guinardó-Mercè Rodoreda de Barcelona

L'any 2012 l'ALF va convocar el premi de novel·la curta en lectura fàcil amb l'objectiu de buscar nous autors que escriguin seguint les pautes de lectura fàcil. Sílvia Llorente va ser la guanyadora amb l'obra *Un relotge amb dues inicials*, una història sobre la recuperació de la memòria històrica. La novel·la l'edita La Mar de Fàcil.

7 COL-LABORACIÓ AMB ENTITATS: TREBALL EN XARXA

Un dels objectius de l'ALF és col·laborar amb diferents entitats i institucions per difondre la noció de lectura fàcil i impulsar la producció i difusió de materials de LF. En aquest sentit, l'ALF treballa amb:

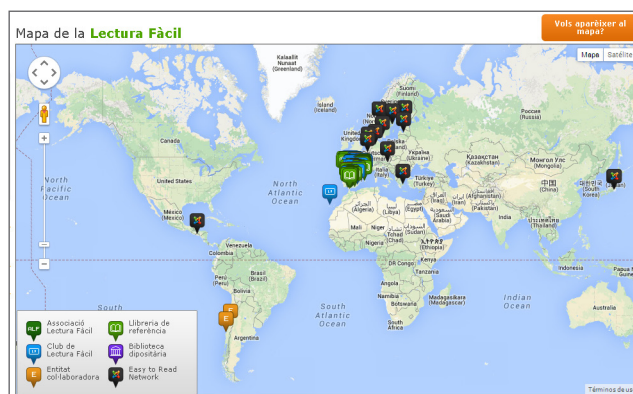
• Biblioteques

Els convenis signats amb el Servei de Biblioteques del Departament de Cultura de la Generalitat, el Servei

de Biblioteques de la Diputació de Barcelona i el Consorci de Biblioteques de Barcelona garanteixen l'adquisició de llibres de LF i la gestió dels préstecs interbibliotecaris a entitats que organitzin clubs de lectura fàcil.

• Entitats

Els acords de col·laboració signats amb organitzacions i entitats d'atenció a persones destinatàries dels materials de LF permeten ampliar la xarxa de professionals que treballen amb els mateixos objectius que l'ALF. Una mostra de l'expansió del projecte de LF són els convenis signats amb les entitats de lectura fàcil del País Basc, Madrid i Castella i Lleó. En l'àmbit internacional, el projecte ha reforçat la col·laboració amb Lectura Fàcil Chile i Salvador. El 2012 l'ALF es va reunir amb la resta de membres de l'Easy-to-Read Network a Linz (Àustria).

• Universitats

L'ALF supervisa treballs de final de carrera de Filologia de la UOC i pràcticums de Pedagogia de la UB.

• Llibreries de referència

Des de l'Associació continuem amb la tasca d'ampliar la xarxa de llibreries de referència, iniciada l'any 2006. Durant el 2012 la xarxa s'ha ampliat fora de Catalunya, amb llibreries a Andalusia, Balears, Castella i Lleó, Extremadura, Galícia, Madrid i el País Basc.

Són punts de referència per als lectors que cerquen llibres de LF, els quals, tot i estar en els circuits habituals de distribució, no sempre tenen la visibilitat que es mereixen. Les llibreries amigues s'identifiquen amb un vinil a l'aparador, i es poden consultar al Mapa de la LF.

BIBLIOGRAFIA

Nomura, Misako; Nielsen, Gyda Skat; Tronbacke, Bror (2010). *Guidelines for Easy-to-read materials*. The Hague, Netherlands: IFLA. (Professional Reports, 120).

Nomura, Misako; Nielsen, Gyda Skat; Tronbacke, Bror (2012). *Directrius per a materials de Lectura Fàcil*. Traducció catalana d'Àngels Massísimo i Carme Mayol. Barcelona: COBDC.

Els professionals que ho desitgin tenen a la seva disposició la traducció al català de la segona edició de les *Directrius per a materials de Lectura Fàcil de l'IFLA*, una edició conjunta del Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya i l'Associació Lectura Fàcil.

Disponible a:

<http://www.raco.cat/index.php/AnuariObservatori>

Vidal, Laia; Serra, Elisabet. "Lectura fàcil a Catalunya, deu anys fent nous lectors (2003-2013)". *Anuari de l'Observatori de Biblioteques, Llibres i Lectura*, Vol. 3 (2014), p. 92-100.

<http://www.raco.cat/index.php/AnuariObservatori/article/view/282938/>

Llicència Creative Commons

Reconeixement – NoComercial – SenseObraDerivada
(by-nc-nd): No es permet un ús comercial de la obra original ni la generació d'obres derivades.

Editors

Lluís Agustí
Maite Comalat

ANUARI

DE L'OBSERVATORI

DE BIBLIOTEQUES, LLIBRES I LECTURA

2014

